

Procházíme svými životy, aniž bychom porozuměli mnoha důležitým věcem tohoto světa. Málo svých myšlenek věnujeme slunečním paprskům, které nám život umožňují, přitažlivosti, jež nás poutá k Zemi, nebo atomům, z nichž jsme sestaveni a na jejichž stálosti závisí naše bytí. S výjimkou dětí (které znají příliš málo, aby se neptaly na věci důležité) pouze hrstka nás tráví čas v údivu nad tím, proč je příroda taková, jaká je – odkud se vzal vesmír, zda tady byl odjakživa – zda se jednou obrátí tok času a následky budou předcházet příčinám – zda existují hranice lidského poznání. Jsou dokonce děti – a několik jich znám, které touží poznat, jak vypadá černá díra, co je nejmenším kouskem hmoty, proč si pamatujeme minulost a ne budoucnost, proč, byl-li dříve všude chaos, je dnes kolem nás (aspoň zdánlivě) pořádek a proč vesmír *je*.

V naší společnosti je bohužel běžné, že se rodiče nebo učitelé z dětských otázek vyvléknou pokrčením ramen nebo si matně vzpomenou na nějakou poučku. Někteří lidé vůbec nemají takové všetečné otázky v oblibě, protože ostře odhalují hranice našich znalostí. Avšak mnoho filozofických a vědeckých poznatků bylo nalezeno právě při pátrání po odpovědích na podobné dotazy. Někteří dospělí si přece jenom všetečné otázky kladou a občas i nalézají překvapující odpovědi. A tak, stejně vzdáleni od hvězd i od atomů, rozšiřujeme své poznání, abychom uchopili jak velmi malé, tak velmi velké.

V roce 1974, asi dva roky před přistáním sondy Viking na povrchu Marsu, jsem podnikl cestu do Anglie, abych se tam zúčastnil jedné odborné konference. Konala se pod záštitou Královské společnosti v Londýně a jednalo se o tom, jak by se mělo postupovat při hledání mimozemského života. Během přestávky na kávu jsem si povšiml, že v sousední hale je mnohem větší shromáždění a ze zvědavosti jsem vstoupil. Stal jsem se svědkem starodávného obřadu – slavnostního přijímání nových členů Královské společnosti, jedné z nejstarších vědeckých institucí na této planetě. Mladý muž v invalidním vozíku právě velmi pomalu zapisoval své jméno do knihy, jejíž první stránky nesou podpis Isaaca Newtona. Když byl konečně hotov, strhly se nadšené ovace. Stephen Hawking byl už tehdy legendou.

Hawking je nyní profesorem matematiky na Cambridgeké univerzitě, na postu, který kdysi zastával Newton a později P. A. M. Dirac, dva slavní výzkumníci vesmíru obrovského a vesmíru nepatrného. A je bezpochyby jejich důstojným nástupcem. Tato Hawkingova první kniha pro laiky již získala řadu poct. Je pozoruhodná nejenom širokým záběrem, ale i letným pohledem do autorovy mysli. Průzračně odhaluje hranice fyziky, astronomie, kosmologie – a odvahy.

Je to také kniha o Bohu ... či snad o nepřítomnosti Boha. Slovo Bůh naplňuje následující strany. Účastníme se pátrání po odpovědi na slavnou Einsteinovu otázku, zda měl Bůh při tvoření světa na vybranou. Hawking se pokouší, jak sám říká, pochopit jeho mysl. A dochází k závěru velmi neočekávanému, alespoň pro současnost: vesmír nemá hranici v prostoru, nemá počátek v čase a není v něm žádné úlohy pro Stvořitele.

Carl Sagan
Cornellova univerzita
Ithaca, New York